

Dövlətçiliyin xilas məqamı

AXC-Müsavat hakimiyyətinin siyasi səriştəsizliyinin yaratdığı dərin böhranlar 1993-cü ilin ortalarına doğru özünün pik həddinə çatmışdı. Ölkə faktiki olaraq idarə olunmurdu. Mərkəzdənqaçma, dərinləşən siyasi böhran, separatizm meyillərinin yaranması və inkişafı dövlətçiliyimizi və yenidən qazandığımız müstəqilliyimizi məhvə doğru aparırdı. Bütün bunların nəticəsi olaraq cəbhə xəttində hərbi uğursuzluqlar ard-arda davam edirdi.

31 il əvvəl süqut ərəfəsində olan müstəqilliyimizi Heydər Əliyevin Qurtuluş missiyası qorudu

Gəncə hadisələri siyasi böhranın kulminasiya nöqtəsi idi

Onsuz da vəziyyətin gərgin olduğu respublikamızda 1993-cü ilin yayında siyasi və hərbi şərait xüsusilə ağırlaşmışdı. Əbülfəz Elçibəy iqtidarı faktiki olaraq hakimiyyət strukturlarına, o cümlədən silahlı birləşmələrə nəzarəti tam itirmişdi. Artıq bir sıra ərazilərdə - Gəncədə, Lənkəranda, Qusarda və digər regionlarda silahlı birliklər separatçı iddialarla çıxış edib, mərkəzi hakimiyyətə tabe olmadıqlarını bildirdilər. Ölkədə vətəndaş müharibəsi qaçılmaz idi.

Xatırladaq ki, hələ 1993-cü ilin fevralında prezident Ə.Elçibəy keçmiş korpus komandiri S.Hüseynovun rəhbərlik etdiyi 709 sayılı hərbi hissənin ləğv edilməsi haqqında sərəncam imzalamışdı. Mərkəzdənqaçmanın, hakimiyyətsizliyin, iqtidarın dövlət idarəçiliyini tamamilə itirməsinin nəticəsi idi ki, S.Hüseynov bu sərəncamın tələblərinə tabe olmadı. Prezidentin 709

sayılı hərbi hissənin rəhbərliyinin dəyişdirilməsi və onun Ağcabədi rayonuna köçürülməsi haqqında yeni sərəncamı da kağız üzərində qaldı. Üstəlik, Gəncəyə gələn hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbər şəxsləri girov götürüldülər.

Bundan sonra hakimiyyət 709 sayılı hərbi hissənin tərki-silah edilməsi ilə bağlı növbəti səhv qərar qəbul etdi və bununla da ölkədə qardaş qırğınına əsas yaratdı. İyunun əvvəllərində Gəncədə sözügedən hərbi hissə ilə hökumət qüvvələri arasında silahlı toqquşma baş verdi.

Gəncədə baş verənlər AXC-Müsavat qaragüruhunun idarəçilikdə buraxdığı kobud səhvlərin artıq özünün kulminasiya nöqtəsinə çatmasından xəbər verirdi. Çoxsaylı insan ölümünə səbəb olan bu qardaş qırğını ölkədəki anarxiyanın, kaosun, özbaşnalığın, cəbhə bölgələrində bir-birinin ardınca baş vermiş uğursuzluqların, hakimiyyətdə olanların pozucu fəaliyyətinin və AXC-Müsavat iqtidarına qarşı ümumxalq inamının olmamasının məntiqi nəticəsi idi.

Antiazərbaycançı qüvvələrin planları alt-üst oldu

Bundan sonra S.Hüseynovun tabeliyindəki silahlı dəstə Gəncə və ətraf rayonlarda yerli hakimiyyət strukturlarını devirərək Bakıya doğru hərəkət etməyə başladı. Baş verənlər Azərbay-

candakı hərbi-siyasi böhranı daha kritik həddə çatdırdı və ölkə vətəndaş müharibəsi astanasına gətirildi. Həmin faciəvi və iztirablı hadisələr zamanı anti-azərbaycançı qüvvələrin fikrincə, Azərbaycan parçalanmalı, dövlətçiliyimiz və müstəqilliyimiz məhv olmalı idi.

Lakin Ulu Öndər Heydər Əliyevin həmin günlərdə Naxçıvandan Bakıya gəlişi antiazərbaycançı qüvvələrin planlarını alt-üst etdi. Vətəninin ağır günündə xalqın istəyi ilə Naxçıvandan Bakıya gələn Ulu Öndərin böyük səyləri və müdrikliliyi nəticəsində ölkədə vətəndaş müharibəsinin qarşısı alındı. Ümummilli Liderin hakimiyyətə qayıdışı ilə Azərbaycan məhv olmaq təhlükəsindən xilas oldu.

Heydər Əliyev bu hadisələrlə bağlı çıxışlarının birində deyib: "1993-cü ilin iyun ayında Azərbaycanda böyük dövlət böhranı yarandı. Azərbaycan dağılmağa başladı və ovaxtkı iqtidar ölkəni idarə edə bilmədi. Gəncədə toqquşma baş verdi və qan töküldü. Gəncədə başlayan hərəkət Azərbaycan ərazisinin demək olar ki, yarısından çoxunda hakimiyyəti öz əlinə aldı. Vaxtilə məni təqib edən, Naxçıvanda məni devirmək və Azərbaycandan sıxışdırıb çıxarmaq istəyən ovaxtkı iqtidar belə bir zamanda ələcsiz qaldı və mənə müraciət etdi. Ancaq ondan əvvəl mənə müraciət edənlər bizim partiyanın üzvləri, Azərbaycanın müxtəlif təbəqələrinin nümayəndələri və ziyalıları oldu. Onlar məni yenidən Bakıya dəvət etdilər".

Güclü siyasətçi, pragmatik lider, müdrik dövlət xadimi kimi Heydər Əliyevin titanik səyləri nəticəsində müstəqilliyin ilk illərində dağılmaq və dünya xəritəsindən silinmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmış Azərbaycanı bütün fəlakətlərdən qurtarmaq mümkün oldu. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə gəlişi ilə ölkədə ictimai-siyasi sabitlik təmin edildi, ölkə stabil inkişaf yoluna qədəm qoydu. Heydər Əliyev dövlətçiliyimizi və müstəqilliyimizi qorudu, müasir Azərbaycan dövlətinin banisinə, xalqımızın Ümummilli Liderinə çevrildi. Ulu Öndərin siyasi hakimiyyətə gəlişinin ilk rəsmiləşdiyi tarix - iyunun ayının 15-i isə təqvimə Milli Qurtuluş Günü kimi həkk olundu.

31 il əvvəl Heydər Əliyevin xilas etdiyi, inkişaf yoluna çıxardığı Azərbaycan indi Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə tarixinin ən qürurlu dövrünü yaşayır. Torpaqlarımızın azad olunması və ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi isə Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu müasir Azərbaycanın inkişaf və yüksəliş tarixini daha da şərəfləndirdi. Bu tarixi uğurlarımız göstərir ki, Prezident İlham Əliyevin tarixinin ən qüdrətli mərhələsinə yüksəltdiyi Azərbaycan qarşısında dayanan bütün hədəflərə qətiyyətlə çatan dövlətdir.

*Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"*